

Vc
4899

81:2

J

H
C
E

PANEGYRICUS,
 2VO
 SERENISSIMO POTENTISSIMOQUE PRINCIPI
 AC DOMINO
 DOMINO
 JOHANNI GEORGIO
 SECUNDO,
 DUCI SAXONIÆ, JULIÆ,
 CLIVIÆ ET MONTIUM, SACRI ROMANI
 IMPERII ARCHIMARSCHALLO ET ELECTORI,
 LANDGRAVIO THURINGIÆ, MARCHIONI MISNIÆ,
 NEC NON UTRIUSQUE LUSATIÆ, BURGGRAVIO MAGDE-
 BURGENSEI, COMITI IN MARCA ET RAVENSBURGO,
 DOMINO IN RAVENSTEIN,
 DOMINO SUO CLEMENTISSIMO,
 SUB
 NOVI PRINCIPATUS AUSPICIIIS
 SUMMUM VEREQUE SINGULARISSIMUM
 ELECTORATUS SAXONICI
 ORNAMENTUM,
 RELIGIONEM NEMPE CHRISTIANAM, ILLAMQUE
 INTEGRAM AC ILLIBATAM,
 SOLEMNITER
 EX
 ANIMO DEVOTO HUMILLIMOQUE,
 DIE LOCOQUE PUBLICE INTIMATIS
 GRATULATUS EST
 DANIEL HEINRICI, S. S. TH. D. ET P. P.
 EJUSDEMQUE FACULTATIS HOC TEMPORE
 DECANUS.

LIPSIÆ,

Typis & Impensis JOHANNIS VVITTIGAU.

M DC LVII.

IOHANNES GEORGIUS PRIMUS,
cui debitas hesternæ die adornavimus exequias, vivit adhuc, non mortuus est. **PRÆFECTUS SACRI ROMANI IMPERII PRÆTORIO ET ELECTORUM SENIOR** vitam cum morte commutavit, sed caducam saltem & fragilem, non æternam illam & semper manentem, in quam felici & persalutari occasu transivit, **DUCUM AC PRINCIPUM SAXONIÆ OPTIMUM MAXIMUM** marasmus senilis vel tandem sub pedibus dedit, & ut Poëtæ veteris verbo dicam, evitavit, qui tam præclare meritis de universo orbe Christiano, & sua divina virtute dignus videbatur, uti perpetuò viveret. Mortem equidem **DEFENSORIS NOSTRI POTENTISSIMI ATQUE NUTRITII BENIGNISSIMI** rubicundis oculis & non sine quodam doloris sensu deploravimus, dotes autem incomparabiles, & illa nullis unquam laudibus de prædicanda satis merita, quibus universam rempublicam Christianam, Electoratum totum, & cum primis Universitatem hanc verè Lutheranam sibi obstrinxit, gratâ commemoratione propagare ad posteros, & ab oblivione vindicare, quacunq; ratione poterimus, nullo non tempore contendemus. Neque enim aut major aut verior honor exhiberi mortuis potest, quàm qui in admiratione virtutum ac meritorum positus, quæ in omnem vitam deinceps præclara exempla dividant. Unde etiam Tullius dixit, vitam mortuorum in memoriâ vivorum positam esse. Non parum vitæ ex eucharistiæ vivacissimæ usu moribundis accedere, nemo vivorum est, qui eat negatum. Quare jam olim Punica Ecclesia, teste Augustinô, cœnam Dominicam vitam appellavit, sicuti viaticum (*δεσποτικὸν ἐφόδιον ζωῆς αἰωνίας*) vitæ æternæ Synodus Nicæna, quia si quis illo fruitur in viâ, pervenit ad vitam, quam in se habet, secundum Paschasii interpretationem. Eadem de causa in precibus Græcorum corpus & sanguis Domini arrha seu pignus (*ἀρραβὼν τῆς ζωῆς αἰωνίας*) vitæ æternæ dicitur. **PATRI PATRIÆ DESIDERATISSIMO** ut nihil defuit, quod eum immortalem posset efficere, ita, quum ille videret, appropinquare sibi suprema, accersito confessionariô, & exomologesi in verâ fide facta, sacram Domini Cœnam summâ devotione animi participavit. Non enim fuit nescius, eam, Ignatii verbis, esse remedium immortalitatis, & medicinam adversus mortem, proficuum ad fidem in Deo per Jesum Christum, qui ipsa vita est. Quemadmodum enim, (non mea, sed divi Irenæi hæc est similitudo) qui è terrâ est panis, percipiens vocationem Dei, jam non est communis panis, sed Eucharistia, ex duabus rebus constans, terrenâ & cœlesti; sic & corpora nostra percipientia Eucharistiam non sunt corruptibilia, utpote spem resurrectionis habentia. Qui moritur, antequam moritur, non moritur, quando moritur. **ELECTOR ILLE BEATISSIMUS** peccato non semel mortuus est, & quando mortuus, non mortuus, sed, ut Christiano loquamur more, obdormivit saltem. Certus, non pe-

nitus se in nihilum redigi, sed renovari interitu, & moriendo in veram vitam transmigrare. Non nudius tertius est, cum Ambrosius, vir efficace linguæ facundia, magnoque rerum usu & exactæ prudentiæ præsiidiis instructus, quæsi verit, utrum aliquis sit post mortem sensus, an nullus? Si est, vivit? imò, quia est, vitâ jam fruitur æterna. Quomodo enim non habet sensum, cujus anima vivit & viget, remeabit ad corpus, & faciet illud, cum refusa fuerit, reviviscere? Clamat Apostolus: Nolumus vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini, sicut & cæteri qui spem non habent. Nam si credimus, quod Jesus mortuus est, & resurrexit: ita & Deus illos, qui obdormierunt per Jesum, adducet cum eò. Manet ergò eorum vita, quos manet resurrectio. Quod si gentes, qui spem resurrectionis non habent, hoc uno se consolantur, quò dicunt, quòd nullus post mortem sensus sit defunctorum, ac per hoc nullus remaneat sensus doloris: quantò magis nos consolationem recipere debemus, quia mors metuenda non sit, eò quòd finis sit peccatorum: vita autem desperanda non sit, quæ resurrectione reparatur?

Post finem sine fine manet mens dedita Christo,

Linquens turbam hominum stat sociata Deo.

Quem corpore non valemus, recordatione teneamus. Et cum quò loqui non possumus, de eo loqui nunquam desinamus, aurea est Hieronymi admonitio ad Heliodorum in Epitaphio Nepotiani. **ELECTORISSA SERENISSIMA**, vidua moestissima, Domina nostra clementissima, gaudium suum ac decus post Deum unicum corpore quidem amisit, recordatione autem tenet in perpetuum. Et cum quo loqui non potest, de eo loqui nunquam desinet. Vivit, & dum vivet, vivet in ipsius animo illustrissimo, vivet in ore, cum quo quinquaginta fermè annos integros summa conjunctione animi sanctissimè suavissimèque vixit. Cum Episcopus ille Mediolanensis orationem in morte Theodosii Imperatoris, in celebritate quadragiesimi diei obitus sui, Honorio principe filio ejus assistente, haberet, quotquot gravi mœrore dejecti ad terram casum illum infelicissimum insolabiliter lugebant, hisce erigebat verbis: Tantus imperator recessit à nobis, sed non totus recessit. Reliquit enim nobis liberos suos, in quibus eum debemus agnoscere, & in quibus eum & cernimus & tenemus. **MAGNUS ILLE ELECTOR**, qui sacra vicis imperatoriae magno cum totius Imperii Romani applausu ac incremento non semel facta tecta que conservavit, recessit à nobis, sed non totus recessit. Reliquit enim nobis filios suos illustrissimos, fratres quatuor Germanos & conjunctissimos, in quibus eum debemus agnoscere. Reliquit, inquam, nobis excellentissimum Electoratus Saxonici Successorem, **JOHANNEM GEORGIUM**, ejus nominis **SECUNDUM**, Dominum & Electorem nostrum clementissimum, in quo eum agnoscimus, cernimus & tenemus. Reliquit nobis nepotes eminentissimos, amores Patriæ atque delitia, in quibus eum cernimus. Reliquit nobis Johannem Georgium III. optimæ spei Principem & Electoralis Axiomatis hæredem, in quo eum tenemus. Inter ea, quæ Imperatoribus ac Ducibus, sub auspiciis regiminis, ethnici pariter atque Christiani jam olim apprecabantur, vel primùm vita prolixa, Tertulliani

ver-

verbis, videtur annumeranda. ELECTORI NOSTRO HODIERNO ut hocce tempore eamus gratulatum, non tantum summum Dei mandatum, humillimaque erga Principem devotio, sed ipsissima nostra falus à nobis, Auditores, exigit. Non aliã autem gratulatione animi nostri lætitiã ostendemus, quã quæ pro ELECTORIS vita, vita proluxa, vita quieta, vita Christiana concipitur. Vita Christiana dico non ficta & imperita, sed vera & erudita, quæ Zelum habet secundum scientiam Scripturarum, quas qui ignorat, etiam Christum, Christianorum Deum, ignorat. O ter felicem Principatum, qui talem habet Principem! Quippe ut Christi nutu regitur, ita ejusdem favore tutus est. O ter felices nos, Auditores, quibus vita, quam ELECTORI gratulabundi in præsentia vovemus, vitam eandem, id est, proluxam, quietam & Christianam non tam promittit, quã exhibet statim! Vita namque Principum, ipsa subditorum vita est. Nec dubium est ullum, eam talem in posterum ab utraque parte extitutam, qualem & exoptamus & speramus, si Deus summum & verè singularissimum Electoratus Saxonici ornamentum, Christianam nempe religionem integram illibatamque conservaverit. Sicuti enim illis, qui regnum Dei, & justitiam ejus quærunt, omnia reliqua, tanquam corollaria, adjiciuntur; ita quicquid boni in vitã humana potest expeti, si non ad votum, tamen in Christianorum commodum, sequitur vitam Christianam. Dignum proinde argumenti genus, de quo facienda mihi verba existimem. Adumbraturus magis, quod credam, quã expressurus, quod sentiam. Vos, Auditores, quotquot ex utraque Republicã ad demonstrandam erga ELECTOREM devotionem, huc confluxistis, mihi dicenti pium ac memorem juxta, & studiosum atque attentum animum vel per semihoræ curriculum dabit.

Quicquid in Principe Germano, Duce Saxonico, & Electore Optimo Maximo admiratione ac laude dignum est, id omne JOHANNI GEORGIO SECUNDO, DUCI SAXONIÆ ET ELECTORI DEI GRATIA SERENISSIMO, DOMINO NOSTRO BENIGNISSIMO, sub auspiciis novi Principatus, & possumus & debemus ex animo devoto gratulari. Vetus Germanorum laus est, quã in ipso theatro Romano à populo gentium victore maçti sunt, nullos mortaliũ, aut armis aut fide supra eos esse. Quam non integram solùm illibatamque servavit hæctenus pervetusta Saxonum gens, verùm in tantum auxit quoque, ut nullus usquam populus, nulla gens, quæcunque tandem illa sit, per universam Europam, nec mentiar, si dixerò, totum orbem terrarum, nec belli nec pacis artibus contendenda cum eã esse videatur. Unde etiam factum, ut qui ex familia Saxonum illustrissima, præprimis Wittichindea, originem traxerunt, inter Principes eminerint, qui à numero Septemviri, vel, juxta Transactionem Osnabrugensem, Octoviri, & ab officio Electores dicuntur. Non verba, sed tempus me deficeret, si Electores Saxonix verè Germanos, vel obiter saltem vellem recensere. Quos tamen in præsentiarum (sit venia verbo barbaro) hoc lubentior nunc silentio involvo, quò plures in programme publico, orationem hanc indicente, producti fuerunt in medium. In tantum propter singula-

gularē sapientiam, Fridericus Tertius, constantiam Johannes, rebusque in adversis singularem tolerantiam, Johannes Fridericus Primus, magnanimitatem, Mauritius, pietatem, Augustus, prudentiam, Christianus Primus, & liberalitatem, illius nominis Secundus, laudati sunt, in quantum se divinæ & verè Electorales virtutes exserere possunt. Silonius à secretis quondam Armandi, Johannis Plessæi Cardinalis & Ducis Rischelii, discursu septimo, partis secundæ, Ministri status, equidem Electores à fide infucatâ commendatissimos, Mauritium & Johannem Georgium I. fraudis ac fallaciæ, vel artis circumveniendi, quam ille per transactionem Passaviensem, hic Pragensē, in Reges Galliarum commiserit, conatur insimulare. Quam tamen maculam immeritam verbis non tam meis, quàm ipsorum Pontificiorum, Friderici Forneri & Caroli de Carafa possem eluere, nisi ea, dimidiam partem in programme allegata, ex hesternâ oratione funebri aures vestras memores adhuc circumsonarent Tuendæ religionis, servandæque quietis ac securitatis publicæ inæstimabilis cura perpetuaque in Utroque fuit. Non provocarunt bella, non timuerunt: cùmque inciderent, & fortiter & ita gesserunt, ut nunquam non pacem, vel inter medios bellorum tumultus, respicerent. Quæ ubi non causa præliorum ac finis ponitur, ambitionis, furoris, impietatis, fraudis ac fallaciæ, instrumenta arma evadunt. A quibus verò omnibus ac singulis vitiis Electores laudatissimi fuerunt alienissimi, semper Deo, Cæsari ac subditis fideles. Adeò, ut Deo dederint, quæ Dei fuerunt, Cæsari, quæ Cæsaris, subditis, quæ subditorum. Electores autem isti consummatissimi, quò veteri splendore natalium, rerumque gestarum gloriâ conspicui magis & celebrati sunt, eò plus lucis conferre possunt in ELECTOREM NOSTRUM ILLUSTRISSIMUM, Principem natura & animo regio, ut Constantinus apud Ruffinum salutatur. Si enim ei, cui genus contigit, ut Plutarchus inquit, non impurum & adulterinum, sed honestum & intaminatum, plurima cùm animi & corporis, tum fortunæ suppetunt adminicula, quibus ad virtutem & gloriam, quasi gradibus quibusdam, ascendere potest, ELECTORI NOSTRO de hoc meritò tenemur gratulari, quòd summo loco inter illustrissimas Saxonie familias, quæ partim olim floruerunt, partim hac ætate nostrâ rerum potiuntur, natus est, & hanc in lucem primogenitus ac Electoralis Dignitatis hæres feliciter editus. Quavis ad illustrissimos natales & prærogativam sanguinis ELECTORALEM divina penitus NOSTRI accesserit indoles, de quâ & illi Ipsi & nobis iterum iterumque gratulamur. Etenim tum maximè pollet familie honor, dum posterorum mores, Majorum virtutes non tam exæquant quàm superant. Benedictionibus parentum seniorum ultimis divinam quandam vim esse inditam, oracula docent divina & experientia quotidiana testatur. Cùm ergò illis etiam PARENS PISSIMUS FILIUM non absimilem in ipsa mortis hora fuerit profecutus, id omne in IPso jure meritoque nobis pollicemur, quicquid in PATRE amisimus. Taceo alia Principis ornamenta, quæ in ELECTORE NOSTRO tot ac tanta sunt, quanta possunt esse maxima. Inter quæ tamen vel duo præprimis videntur primas tenere. Sanctos intelligo & incorruptos Consultores, ac subditos fidelissimos. Sua sanè

sanè quemque natura in aliò delectat, nec nisi inter similes amicitia est. Quare ELECTORI NOSTRO, quum sit Optimus, non nisi boni & sobrii in consilio adsunt. Subditos autem adeò habet fideles, ut, quod in suis Eberhardus, Dux VVürtembergicus, mirum quantum laudabat, tutus in gremiò cujusvis subditorum suorum dormire possit. Alphonsus, Aragoniæ Rex, sæpius ad amicos dixisse commemoratur: Deo tribus potissimum de causis incessanter gratias ago, quod me rationale animal esse dederit: quod Christianum: quodque inter Christianos, Regem. Majores habet causas ELECTOR NOSTER CHRISTIANISSIMUS, cur de his Deo agat gratias & sibi met ipsi gratuletur. Homo Christianus ac Elector natus: in aulâ Christiana educatus, ex longo ac diuturno CHRISTIANI PATRIS contubernio ita Christiano more didicit regnare, ut, quicquid decet Christianum Principem, facta ipsius Christiana non tam promittant, quàm exhibeant. Flavium Jovianum Principem, & Imperatorem fuisse Christianissimum, symbolum, quod cum ELECTORE NOSTRO BEATO habuit commune, testatur: Christus vitæ meæ scopus. Qui, Juliano Cæsare in acie extincto, Imperator militari favore salutatus, imperium primò abnuìt: quòd se gentilibus imperare nolle diceret. Verùm militibus tandem se Christianos esse acclamantibus, imperium haut invitus suscepit: & statim gentiles templa claudere, & cruenta ommittere sacrificia imperavit: ac præterea congiarium à Constantino Magno institutum, quod à Juliano abrogatum fuerat, Ecclesiæ reddidit: unum scopum vitæ suæ Christum prædicans: quem propositum esse oporteat Reipublicæ moderatori: quò intueri, & quò cursum suum dirigere debeat. Imperium Electorale, ad quod ELECTOR NOSTER CHRISTIANISSIMUS non electus, sed natus est, eò majore omnium bonorum cum applausu ac gratulatione lubens in se suscepit, quò puriorem religionis Christianæ doctrinam amplectuntur, quotquot subditi illius humillimi audiunt. Nomen, Christianus, ab ipsius ferme incunabulis longè latèque videtur fuisse diffusum: adeò, ut Justinus, martyr ille & philosophus, studio religionis Christianæ defendendæ, & paganis ut minimè novam commendandæ, apologiâ ad Marcum imperatorem, ipsum Socratem ex parte Christum agnovisse, & apologiâ ad Antonium Pium omnes philosophos veteres, qui secundum rectam rationem vixissent, Christianos fuisse alicubi dicatur adseruisse. Sitamen Patrum ille antiquissimus, & primus eorum, quorum scripta indubitata fidei ad nos pervenerunt, λόγον, quam vulgò rationem interpretantur, non appellavit verbum substantiale, quod Deum incarnatum vel solus Evangelista Joannes ex impulsu divinò salutavit. Quo de tamen disputandi nunc nec locus est, nec tempus. Illud certum est, nec ego eo inficias, Christianos jam olim fuisse dictos, quos Augustinus dealbatos tantùm & solo nomine Christianos appellat. Testes alibi allegavi, eundem Episcopum Hypponensem, & qui eò fuerunt antiquiores, Cæcilium Cyprianum, Tertullianum, Justinum laudatum & Ignatium. Quibus, si esset opus, nunc possem adjungere Basilium Magnum, Gregorium Nyssennum, Oecumenium & Bernhardum, Viros & Christianè doctos, & sanctè facundos & piè festivos. Unde etiam factum, ut religionis Christianæ purpurisso

purissimo studuerint se colorare, qui tamen eò nomine digni non sunt censendi. Quamvis enim Christum quemdam in mundum venisse agnoscant; (unde fortè Christiani nominis participes factos dixeris) præcipua tamen Christianæ fidei capita sive mysteria abnegant, nempe Deum esse Patrem, Filium & Spiritum sanctum, sibi invicem *ὁμοούσιος*, seu, consubstantiales, & ex his Filium hominem factum pro peccatis nostris satisfecisse; atque adeò ejus passione, morte & merito justificationem nostram & spem æternæ salutis niti. Hæc quia negant, Christianam fidem & religionem planè evertunt. Neophotiniani & Sociniani hodie appellantur. Ad eos prope accedunt Anabaptistæ, in tot sectas divisi, ut distincte enumerare difficile sit. Hæc licet non nemo Theologorum, in suo desiderio & studio Concordiæ ecclesiasticæ, quod inscripsit, de spiritu Photinianorum ac Anabaptistarum Anti-Christianò ac Muhammetico, non procul ab initio, jure meritoque adserat, Christiani tamen naturam non rectè attendit, cùm de Pontificiis ac Calvinianis, seu, Reformatis subjicit, eos à Lutheranis pro Christianis, Dei filiis, fratribus ac cohæredibus æternæ vitæ esse habendos, mutuaque benevolentia ac charitate excipiendos, qualem Christiano debet Christianus. Quod etiam idem Theologus repetivit in Consideratione & Epicrisi, quam ad Colloquium Thoruniense edidit. Sanè utrosque, Pontificios scilicet & Reformatos, de nomine Christiano gloriari, negandum non est. Quare Pontificii non tantùm appellantur Christiani, sed etiam Christianus populus, secundum sacrosanctum & Christianum Concilium Tridentinum, quod dicunt. Quemadmodum doctrina eorundem etiam indigitatur Christiana, fides Christiana, veritas Christiana, profesio Christiana, religio Christiana. Loca, ubi augustissimi illi tituli leguntur, sunt plurima, quæ, nimis esset longum, si vellemus adducere. Sicuti autem Pontificii, ita qui Johannis Calvini doctrinam sequuntur, seu, ut se vocant, Reformati splendidissimo Christianorum encomio delectantur. Quod notius est, quàm ut indigeat probatione. Sufficit nunc saltem meminisse Confessionum fidei Calvinianæ, quæ unò volumine comprehensæ non semel testantur, Reformatorum articulos esse Christianæ fidei & religionis dogmata, eos ipsos autem esse ab hæresium sectarumve communione quàm alienissimos ac verè Christianos. Quibus tamen nihil aliud nunc possemus opponere, quàm quod Augustinus jam olim respondit. Plurimi nempe nominantur Christiani, & non inveniuntur in rebus, quia hoc, quod vocantur, non sunt, id est, in vita, in moribus, in fide & spe & charitate. Si quis verò cupiat utrosque in laxo significato eo nomine exoptato, quod Ignatius appellat, cohonestari, nullam ei movebimus litem. Quamvis nec refragemur, & Pontificios & Calvinianos, titulo isto nuncupandos, quo ad nonnulla dogmata Christiana, quæ nobiscum Lutheranis fatentur communia, si non omni ex parte integra ac illibata. Quo sensu divinus Lutherus in Papatu ipsum esse Christianismum concessit, nec, Antichristum ecclesiasticum esse Christianum, Theologi orthodoxi ex hâc ipsâ cathedra iverunt negatum. Quòd si verò utrosque, quæ tales, intueamur, nec possumus, nec debemus titulum hunc illustrissimum eis largiri. De sensu proprio ac genuino

nuino

nuino vocabuli *ἐγγράφω*, seu, in Scripturis divinis contenti, non nisi ex sede propriâ, ubi de eo ex professo agitur, esse judicandum, nemo Orthodoxo um negabit. Sive autem nominis illius controversi natales consideremus, sive Actorum librum & priorem Petri Epistolam, in quibus solis legitur, penitus evolvamur, singula nos docent, divinius & magis Christianum id esse nomen, quàm ut eis jure queat accommodari, qui Christum, & quicquid ab eo dependet, non curant. Non meum, sed ipsius Lutheri hoc fuit judicium, reliquorum orthodoxorum Theologorum, qui Articulis Smalcaldicis subscripserunt, calculo approbatum. Quod, nisi instituti mei ratio vetaret, ex ipsorum fidei Christianæ articulorum collatione pluribus possem ostendere. Papismus, si rem compendiò liceat dicere, variarum in doctrina Christiana corruptelarum, & omnigenæ idololatriæ, dubitationis in anxietatibus, nec non monstrosæ tam in spiritualibus, quàm temporalibus dominationis est officina. Et variæ istæ, quas dixi, corruptelæ sunt de verbo Dei revelato, Christo, ejusq; persona & officio, sacramentis item ab ipso in novo Testamento institutis: Statibus hominis quatuor & actibus, quibus ille ad salutem adducitur, regeneratione, justificatione, sanctificatione, poenitentia & salvatione: quibus errores de Ecclesia, Magistratu Politico & Conjugio Clericorum quoque possunt adjungi. Calvinistas autem quod spectat; errores eorum præcipui versantur circa doctrinam Christianam de universali Dei benevolentia, universalitate meriti Christi, absoluta prædestinatione & reprobatione, consequentibus unionem duarum naturarum in Jesu Christo personalem, subjecto, ut quo, adorationis Christianæ & cultus, intrinseca item, ordinaria, &, quoad indolem suam, æquali erga omnes utentes efficacia verbi & sacramentorum, re in Cæna dominica cœlesti, ejusque ad omnes communicantes extensione, modo conversionis irresistibili, & gratia divina, quæ semel accepta amitti non possit. Quem nunc, Auditores, Christianismum auditis? nulum profectò, cum uterque Spiritus Pontificiorum ac Calvinianorum aperto, quod dicitur, capite plurima fidei Christianæ capita eant inficias. Ac ut reliqua nunc taceam, considerandum nunc propono solum fundamentum fidei Christianæ substantiale ac specialissimum, quod est doctrina de persona & officio Jesu Christi salvifica. Fundamentum aliud, scribit divinus Paulus, nemo potest ponere præter hoc, quod positum est, quod est Jesus Christus. Et iterum: Jam igitur non estis hospites incolæ, sed concives Sanctorum & domestici Dei: superstructi super fundamentum Apostolorum ac Prophetarum, summo angulari lapide ipso Jesu Christo. Ubi expressè dogma de persona & officio Jesu Christi dicitur fundamentum specialissimum, seu, lapis angularis, in fundamento illo universali, seu, doctrina Prophetarum & Apostolorum divinissima. In quod verò dogma fidei Christianæ primarium Pontificii & Calviniani mirum quantum impingunt. Utrosque docere, tantùm personam divinam, non naturam ipsam, humanæ naturæ Christi assumptæ, fuisse com-

B

munica,

municatam, certum est, & nobis etiam silentibus, Georgius Sohnius, Lambertus Danæus, Daniel Chamier & Robertus Bellarminus attestantur. Nec in hoc solum puncto Pontificiorum & Calvinianorum una mens est & sententia; sed in eo quoque inter se conspirant, quô naturæ humanæ assumptæ divina majestas, hoc est, omniscientia, omnipotentia, vis vivificandi & edendi miracula, potestasque remittendi peccata & faciendi judicium, ac omnipræsentia tandem denegatur: id quod vel ex solis prædictis autoribus ad oculum posset ostendi, nisi de eo nemo moveret dubium. Cui etiam demonstrando diutius non immorabor, sed potius tribus verbis delineabo, quomodo Papistæ officium Jesu Christi labefactent. Prophetici equidem muneris functionem, quam Propheta ille magnus amplissimè & ad miraculum usque explebat, constituendæ religioni, & fundandæ Ecclesiæ Christianæ imparem faciunt, nisi additamentis suarum traditionum confirmetur. Nec unicum eundem agnoscunt Sacerdotem, sed vicarium ejus faciunt missificem, & in satisfactionis societatem secundarios, ut vocant, mediatores admittunt. Unde non tantum eunt inficias, Sacerdotis illius summi satisfactionem esse totalem atque integram; verum intercessores etiam secundarios eidem associant, qui & merito nobis suffragante, & affectu, quo vota nostra cupiunt impleri, interpellant. Quod si verò officium regium perpendamus, id quoque mirum quantum elevat. Etenim Ecclesiæ in terris militantis credunt & docent visibile quoddam esse caput, idque ipsum esse Romanum Pontificem maximum, quem appellant. De angelis & sanctis demortuis, quos, ne quid superstitioni desit, partitis inter se operis, in diversas distribuunt præfecturas, nunc non vacat dicere. Sola Deipara, Maria, nunc in scenam prodeat, quam reginam & dominam cœli jam olim appellarunt, & hodieque eandem devenerantur. Nec hæc Pontificiis affingimus, sed ex scriptis eorum Symbolicis, præprimis autem Concilii Tridentini canonibus excerptimus. Quomodo etiam non privata, sed publica Calvinianorum scripta producimus, in quibus confitentur, meritum Jesu Christi sufficientissimum, ex divina intentione cuivis homini, etiam irrogenito & penitus malo, nec posse nec debere accommodari. Christus, sonat articulus I. Confessionis Helveticæ, passione sua reconciliavit omnibus fidelibus Patrem cœlestem & peccata expiavit. Quam Confessionem præ reliquis volui allegare, cum Reformati, quod ego quidem scio, in Anglia, Scotia, Gallia, Hollandia, Polonia, Hungaria, & Germaniæ eam, ut librum Symbolicum, approbarint. Unde etiam primas tenet in Corpore & Syntagmate Confessionum fidei, quæ in diversis regnis & nationibus, Ecclesiarum Calvinianarum nomine fuerunt authenticè editæ, in celeberrimis Conventibus exhibitæ, publicaq; autoritate comprobata, & non ita pridem nobiscum iterum communicata. Quantum ex Antiquitate ecclesiastica mihi hæcenus licuit observare, illi soli primùm admitterunt se Christianos appellari, qui postea Orthodoxi fuerunt dicti. Nullam aliam ob causam, quàm quòd revera Christiani non essent, qui tales salutarentur. Qua de causa alibi Patres adduximus vetustiores, qui Christi-

stia.

stianos & Orthodoxos inter se æquandos esse censuerunt, dixeruntque, Cyprianum secuti, hoc ipsum, quod Christiani sumus, fidei & spei rem esse. Unde, qui puræ & invariatae Confessioni Augustanæ sunt addicti, dicuntur Christianam doctrinam profiteri. Nata inde quoque est, Christiana fides, Christiana doctrina, Christiana confessio, Christiana concordia, Christiana Ecclesia, & quæ sunt alia id genus nomina, quæ mentem nostram & confirmant & illustrant. Guilielmus Estius, Døctor Pontificius & in Academia Duacena Professor ac Cancellarius, alicubi commentatur, nomine Christiano, vel solis Tertulliano, Cypriano, Athanasio & Augustino, testibus, indignos fuisse hæreticos vetustiores. Quorum tamen hæresin si cum erroribus Papisticis conferamus, hos eam non tam exequare, quàm superare deprehendimus. Judice ergò ipso interprete Pontificio, quicumque curiæ Romanæ extollendæ navant operam, erunt hæretici, nec digni, quos nomine Christiano indigitemus. Sicuti cum Athanasio, felicissimo illo Christianæ fidei propugnatore, ipsi etiam Imperatores Christiani scapham appellarunt scapham, hæreticosqve ac Antichristos vetustiores ab autoribus denominarunt, ut à Nestorio Nestorianos, à Marcione Marcionitas, ab Ario Arianos, à Manete Manichæos, nec dignos eos habuerunt, quos nomine Christiano salutarent, ita jure optimo Calviniani dicuntur, qui ad Joannis Calvinii doctrinam se patiuntur adstringi, quemadmodum Pontificii, quotquot ad mandatum Romani Pontificis Maximi, ut se vocat, credunt. Neminem latet peritorum, Reges Galliarum Christianissimos fuisse dictos, & hodieque salutari, quamvis encomii illius causa non omnibus sit nota. Nec ignorant, quicumque acta Romani Imperii publica vel primis labris degustarunt, Imperatores ejusdem Christianissimos fuisse appellatos, ut ab Imperatoribus Muhammeticis, & à fide Christianâ alienissimis discriminarentur. Non ignari, Cæsares Caroli Magni, cujus sepulchrum titulo Christianissimi quoque fuit condecoratum, esse successores, & in hoc divinitus præfectos, ut non imperarent in Christianorum animos, sed contra quosvis insultus externos eosdem defenderent. Et licet Imperatores omni encomio superiores speculationibus Papisticis quandoque adhæserint, attamen, ubi ad rem gerendam venerunt, præsertim quando magnum & ultimum illud certamen imminuit, ibi demum ex arte & disciplina egerunt, & quantum in Christianâ religione profecerint, reapse ostenderunt. Quod, vel nobis tacentibus, Carolus V. Ferdinandus I. & Maximilianus II. Imperatores ob fidem in Christum posteritati commendandi, possent testari, si essent, qui assensum suum sufflamarent. Nec defuerunt ex Regibus Galliæ, qui sub extremo agone constituti, nec monachos nec confessionarios admittere voluerunt, sed omni spe salutis collocata in solo merito Jesu Christi placidè obdormiverunt; quod de Alenconio, regis Galliæ filio & Duce Brabantia novo, Annales Belgici loqvuntur. Si nobis nunc esset titulus eligendus, quò præ reliquis Septem Principibus, ELECTORES SAXONIÆ deberemus cohonestare, veriore & splendidiorẽ viã possemus invenire, quàm de quo

nunc verba fecimus. Puritas religionis Christianæ terras Saxonæ Electorales ita illustravit, ut nullus populus, nulla gens Electoralis cum illis contendenda esse videatur. Electores Saxonæ in id semper laborarunt, ut non gentilitio, sed suo proprio jure Christianissimi dicerentur. Fuerunt, ut uno dicam verbo, Principes Christianissimi, qualis Valentinianus Major, qui in Joviniani demortui locum successus erat, in vita Ambrosii appellatur. Nec alios se exhibuerunt Augustus, Christianus II. & Johannes Georgius I. quos vivos, imago eorundem absolutissima, ELECTOR NOSTER HODIERNUS, repræsentat. Nomen CHRISTIANI PRINCIPIS, communi priorum consensu, adeò meruerunt, ut id mandârint præfigi edictis publicis, quibus vel Constitutiones ecclesiasticas, Doctoribus & Pastoribus injunxerunt, vel libros symbolicos, & ex eis conscriptum compendium Theologicum, opus verè Christianum, posteritati curârunt commendari, vel solennes festivitates, ad laudes Deo pro luce & vangeli accensâ, Augustanâ Confessione exhibita, & pacificatione Passaviensi confirmata, reddendas subditis suis universis indixerunt, atque præscripserunt. Quis agitando, nedum dicendo consequi potest, quàm beata res sit sub bono & salutari Principe vivere, qui & gloriam Dei, & puritatem religionis Christianæ, & salutem Reipublicæ quærat, augeat, conservet? Dona sunt hæc, & ut ex Scripturâ Lutherus, felicissimus dignitatis Magistralis vindex & assertor, loquitur, benedictiones Dei opulentissimæ. Dona hæc sunt, Auditores, benedictiones hæc Dei opulentissimæ, de quibus in præsentibus non tam ELECTORIS SERENISSIMO, quàm nobismet ipsis gratulamur. Ita enim se ELECTOR comparat, ut nunquam dignitatem aliquam videatur consecutus, etiam amplissimam, quin majore semper & ampliore dignus habeatur. Quærit gloriam Dei, auget religionem Christianam, conservat Reipublicæ salutem. Dignum hoc Principe Germano, dignum Duce Saxonico, dignum Electore Optimo Maximo. Nihil majus, nihil salubrius, nihil divinius illi, qui potestatem habent divinæ proximam, possunt promittere & præstare, & ab eis subditi debent exigere. Placet nobis, quod Deo placet, solum jam olim fuit SERENISSIMI NOSTRI illustrissimum ac verè heroicum. Placet ELECTOR Deo, & quia Deo, etiam omnibus, qui divinam venerantur voluntatem. Placeat in posterum subditis clementiâ, quæ, Senecæ verbis, in quamcunque domum pervenerit, eam felicem & tranquillam parabit. Bonus namque Princeps nihil differt à patre erga liberos clemente, nihil à pastore adversus oves benigno. Placeat Consiliariis & omnibus qui ab ipsius sunt latere, prudentia, quam in Salomone, Regum sapientissimo, emeriti Davidis ministri fuerunt admirati. Qui enim imperat, inquit Chrysostomus, proptereâ potissimum imperare debet, quod in virtute reliquos superat. Si verò superatur, jam non est imperator. Placeat, inquam, Deo pietate, quam in Theodosio historiarum monumenta mirum quantum laudarunt. Sit alter JOHANNES GEORGIUS erga Urbem hanc ac Universitatem, quam benignitate suâ amplectatur, & in
qui-

quibus collapsa est, munificentissimè restauret ac conservet. Populis non tantum & salutarem tutelam præstet, sed eruditarum etiam artium præsidium unicum agat & literarum. Constantinus, teste Ruffino, Imperator ille supra omnem laudem positus, Paphnutium, episcopum ex Ægypti partibus confessorem, in tantâ veneratione & affectu habuit, ut sæpius eum intra palatium evocatum complecteretur, & illum oculum, qui in confessione fidei fuerat evulsus, avidioribus osculis demulceret. Talem habeat affectum ELECTORUM CHRISTIANISSIMUS erga confessores Christianos, & doctores eorundem orthodoxos ac indefessos. Ita fiet, ut quas nos nunc regulas ex libris petimus, in posterum ex PRINCIPIS CONSUMATI actionibus, tanquam ex perfectissimo exemplari, petantur. Maximam subditorum erga Superiores reverentiam precibus absolvi calidissimis, præter Cœdicem divinum, plurima antiquitatis ecclesiasticæ exempla evincunt. Orate pro Regibus & Potestatibus & Principibus, admonuit jam suò tempore Philippenses Divus Polycarpus, martyr, Smyrneorum Episcopus, & discipulus Johannis evangelistæ, in epistolâ, quam ad eos scripsit. Deo nostro pro salute ELECTORIS, pro Republica, pro nobismet ipsis supplicemus, ut omnibus ubique locis status Reipublicæ retineatur sanus, & securè in laribus nostris vivere valeamus. Non aliter ac Christiani olim, ad mandatum Maximini Imperatoris, preces istas devotas effuderunt. Deus Trinus cum aliis bonis omnibus, tum hæc etiam laude cumulet ELECTOREM, ut sit tutor Christianorum, qualem Constantinum laudat Eusebius. REGNET JOHANNES GEORGIUS SECUNDUS, PRÆOPTATUM PATRIÆ BONUM! longum regnet! benè regnet! Christianè regnet! nostrum votum Christianum, nostra gratulatio Christiana.

D I X I.

B 3

AD

AD
PANEGYRIN
IN
HONOREM
*POTENTISSIMI PRINCIPIS
ET DOMINI*
DOMINI
JOHANNIS GEORGII
SECUNDI,
DUCIS SAXONIÆ, JULIÆ,
CLIVIÆ ET MONTIUM, SACRI ROMANI
IMPERII ARCHIMARSCHALLI ET ELECTORIS,
LANDGRAVII THURINGIÆ, MARCHIONIS MISNIÆ,
NEC NON UTRIUSQUE LUSATIÆ, BURGGRAVII MAGDE-
BURGENSIS, COMITIS IN MARCA ET RAVENSBURGO,
DOMINI IN RAVENSTEIN,
DOMINI NOSTRI BENIGNISSIMI,
OB
SUMMUM VEREQUE SINGULARISSIMUM
ELECTORATUS SAXONICI
ORNAMENTUM,
RELIGIONEM NEMPE CHRISTIANAM, ILLAMQUE
INTEGRAM AC ILLIBATAM,
*DIE QUINTO FEBR. ANNI, QUEM NON ITA PRIDEM INGRESSI
SUMUS, M DC LVII. HORA AB IIX. MATUTINA, IN AUDI-
TORIO COLLEGII PRINCIPUM MAJORIS
INFERIORE,*
ORATIONE GRATULATORIA
CELEBRANDAM,
PROGRAMMA
FACULTATIS THEOLOGICÆ IN ACADEMIA
LIPSIENSI.

DIES HODIERNUS, XVI MENSIS FEBRUARII EST
 quartus, disparis potest miscere affectus, & largam mœrendi pariter atque gau-
 dendi suppeditare materiam. Nemo tam durus ac ferreus est, qui siccis oculis, &
 sine quodam mœroris sensu exequias, quas hodieque PATRI PATRIÆ SE-
 NIORI OPTIMO MAXIMO imus frequentes atque prolixas, hoc est, quas
 meruit, intueatur. Non Electorem sibi, sed salutem ereptam putant, quotquot hodierna
 luce acerbissimo luctu doloreque confunduntur. Flent omnes, flent ignoti, flent & ti-
 mentes, flent & inviti, flent & barbari, flent & qui videbantur inimici. Communis iste
 fletus non tantum obitum Valentiniani Imperatoris luctuosissimum sequebatur, sed diem etiam
 complet presentem. Omnes enim non tanquam Principem sibi, sed parentem publicum obiisse
 domestico fletu doloris illachrymant, suaque omnes funera dolent. Quem tamen omnium haut
 penitus malorum mœrorem nunc pluribus non exulcerabimus. Luculentam ille ac copiosam re-
 quirat orationem, quam extendi vetat ratio proloquii. Neque verò hæc mœroris fomenta in
 presenti ignota sunt ac latentia, sed totius Universitatis oculis cognoscuntur, ore laudantur.
 Quapropter illa nobis non assumimus fusius explicanda. Dubium nullum est, diem hunc eò majus
 vulnus omnibus bonis inflixisse, quò illustriores fuerunt virtutes, cujus exequias ab ipsa pietate
 jussi fuimus frequenti comitatu decenter prosequi. Splendidissima ELECTORUM SAXO-
 NICORUM encomia tabulis publicis ita fuisse inserta, ut nec resigi possint, neque obliterari,
 imperitissimum rerum esse oportet, qui nesciat. Ut mittamus ea, quæ vetustiora sunt, neque
 Fridericum bellicosum, Fridericum placidum, Ernestum religiosum, Fridericum sapientem, Jo-
 hannem constantem, & Johannem Fridericum magnanimum, omnes & singulos Saxonie
 Electores fulgentissimos, deprædicemus, quicquid in Principe optimo quisquam devote admira-
 ri ac venerari posset, id omne successores eorundem laudatissimi possederunt ac tenuerunt.
 Magnus fuit Mauritius: Augustus pius: Christianus primus, prudens: & alter ejusdem no-
 minis, liberalis. Electores magna apud omnes auctoritatis & digni, ex quorum sanguinibus
 JOHANNES GEORGIUS, PRIMUS, nasceretur. Aut fallit nos amor Principis,
 aut iisdem elogiis hodie cobonestari NUTRITIUS NOSTER DESIDERATISSIMUS
 meretur: usque adeò & virtutum heroicarum copia, & pietatis opibus præstabat aliis & ex-
 cellebat, ut Majorum suorum gloriam videretur non tam æquare, quàm superare. Adeò in
 Eo & magnanimitatem Mauriti, & pietatem Augusti, & prudentiam Christianorum atque
 liberalitatem licebat mirari. Tacemus nunc cæteras animi illustrissimi dotes, quæ ipsis ad-
 versariis etiam, quæ maxima gloria, fuere sæpius admirationi. Fuit certè, ipsa invidia papi-
 sticâ quoque teste, princeps patriæ amantissimus, justitiæque studiosissimus,
 verè Israelita, in quò dolus non est. Sicuti verò non rarò lachrymas sequuntur vota,
 nec in cunctis tenorem servat fortuna, ita hæc ipsa dies tam uberem gaudendi copiam nobiscum
 communicat, quàm atra, quàm funesta & luctuosa nobis existit. Pii Patris soboles bona
 eos jam olim, referente Ambrosio, omine faustissimo erigebat, qui super morte Theodosii Impe-
 ratoris acerbissimâ dolebant. Fortia quidem, & , ut verius dicamus, Christiana suppetunt
 solatia, quæ animos gravi mœrore ob obitum PII PATRIS ad terram usque dejectos queant
 levare; inter ea tamen SOBOLES BONA vel prima videtur numeranda. Idque hoc magis,
 quò perfectius exprimit dotes ac virtutes divinas, quas in INCOMPARABILI PA-
 RENTE amisimus. Et licet illæ plures fuerint, una tamen in eò ita enituit, ut illam velut
 propriam sibi vendicaret. Studium pacis intelligimus, quod tam impensè coluit, quàm verè
 PACIFICI appellatione JOHANNES GEORGIUS PRIMUS, vel inter concitatissimos bel-
 lorum tumultus, se notum omnibus ac venerabilem reddidit. In pace ille fuit natus: in pace
 educatus: in pace principatum suum auspiciatus, & in pace illum finivit. Nec dubium est ul-
 lum, quin eundem animum pacificum JOHANNES GEORGIUS SECUNDUS ipso cum
 sanguine à PARENTE PACIFICO statim hauserit, & exemplo illius hæctenus ita obfirma-
 verit, ut jam ubique PACIFICI nomine non minus quàm JOHANNIS GEORGII
 SECUNDI salutandus sit. Speciosi Romanis Ducibus videbantur ex Cretâ, Numidia, Africa,
 Asia, aliisque devictis gentibus tituli. At multò nomen PACIFICI illustrius, quò significatur
 nullius populi, nullius hominis, sed ejus, quod ei inimicum est, & hostis ubiq; & victor semper.

Magnum

JK 4899

Magnum putarunt Aegyptii Reges, si patris hic, matris ille, fratrum amans aliis dice-
retur. Quae tamen encomia axioma, PACIFICI, vix exhauriunt, quod non ista tan-
tum, sed quicquid exoptatum excogitari potest, ambitu suo complectitur. Dulcissimum
enim Pacis nomen, quo, Tullii verbis, non tantum ii, quibus natura sensum dedit, sed
etiam tecta, atque agri letari videntur. Quae etiam de causa, apud Ebraeos, Pax a
perfectitudine jure meritoque appellatur. Cum Carolus Magnus Imperator crearetur, non
absque ingenti animae letitia ter acclamavit populus universus: Carolo Augusto a
Deo Coronato, Magno & Pacifico Romanorum Imperatori, vita & victoria.
Non aliam, quam acclamatione illa devotissimam ELECTOREM AC DOMINUM
NOSTRUM CLEMENTISSIMUM, sub auspiciis novi principatus, omnes
nos ac singulos decet venerari. JOHANNI GEORGIO, SECUNDO, AU-
GUSTO A DEO PRINCIPI, MAGNO ET PACIFICO SAXONIAE
ELECTORI VITA ET VICTORIA. Vivat JOHANNES GEOR-
GIUS SECUNDUS! Vivat AUGUSTUS! Vivat PACIFICUS! Vivat
VICTORIOSUS! Quae ipsa licet sint maxima, plus tamen aliquanto a MAGNO
NOSTRO ELECTORE expectare audent Christianorum populi: ut scilicet pu-
ritas religionis Christianae facta tecta que conservetur, dicatque nostra aetas se non formi-
dare arbitrium ejus aetatis, quam verae sinceramque fide Christianam fuisse, Christiani om-
nes profiteamur. Hae enim vel sola in tantum Electoralem Dignitatem Saxoniam auxit,
quanta potest esse maxima. Ornamentum ea est Electoratus Saxonici sum-
mum ac vere singularissimum. Quo de cetero Reverendus plurimum ac Ex-
cellentissimus Vir, D. Daniel Heinrici, Professor Theologiae publicus,
ejusdemque Collegii hoc tempore Decanus, Collega noster honorandus,
in animum induxerit crastino die finitis precibus matutinis, in auditorio Collegii Principum
majoris inferiore panegyricam habere Orationem, eam de re dicturus est, quae devotionem erga
Deum & reverentiam adversus Electorem ostendat singularem ac dignam, quam omni favo-
ris ac amicitiae genere prosequamini. Religio namque Christiana, eaque integra & illibata,
summum ac maximum mortalium est bonum, cui reliqua omnia postponenda sunt. Non
ergo dubitamus, quin Rector Magnificus, Consules Amplissimi, Proceres
utriusque Reipublicae honoratissimi, ac Cives Academiae universi
ad praestitutum tempus, eo, quem diximus loco, frequentes sint comparituri. In sacra-
rio autem Templi Nicolaitani primum ut conveniatis, rogamus & monemus. Quicquid
nunc indicimus, tempus praesens postulat, Elector jubet, & sua cuique pietas & salus
praecipit. P. P. Lipsiae die IV. Februarii, anno Epochae Christianorum
M DC LVII.

AC

re-
n-
m
ed
â
on
â
ia.
M
es
ll-
Æ
R-
at
NO
ou-
ni-
o-
rit,
m-
X-
is,
is,
um
ga
vo-
ta,
lor
es
rfi
ra-
uid

ULB Halle
004 807 863

3

VD 17

2.2,8.

Vc
4899

PANEGYRICUS,

2VO

SERENISSIMO POTENTISSIMOQUE PRINCIPI
AC DOMINO

DOMINO

JOHAN

DRGIO

SE

O,

DUCCI SA

, JULIÆ,

CLIVIÆ ET M

RI ROMANI

IMPERII ARC

ET ELECTORI,

LANDGRAVIO

HIONI MISNIÆ,

NEC NON UTR
BURGENSI,

RAVIO MAGDE-
ENSBURGO,

DOMIN

TISSIMO,

NOVI

PICHS

SUMMUM

RISSIMUM

ELECT

XONICI

RELIGIONEM

ANAM, ILLAMQUE

INTE

ATAM,

AN

OQUE,

DIE LC

NTIMATIS

DANIEL

. TH. D. ET P. P.

EJUSDEM

OC TEMPORE

Typis &

TTIGAU.

M DC LVII.

